

Zákaz prodeje plynových kotlů od roku 2029 není jistý

Návrh revize nařízení o ekodesignu týkající se „ohřivačů pro vytápění vnitřních prostorů“ operuje s termínem polovina roku 2029, po kterém by na trh bylo možné dodávat plynové kotle jen v kombinaci se zdrojem s podílem OZE. Tento návrh se setkal se zásadním odporem mnoha členských zemí EU.

Podle představ byrokratů z Evropské komise by od poloviny roku 2029 nemělo být možné uvádět na trh v EU nové samostatné plynové kotle, ale pouze udržovat v provozu kotle již provozované. V současnosti se stále jedná pouze o pracovní návrh evropské legislativy. Rozhodně tedy neplatí, že konec prodeje plynových kotlů a elektrokotlů od roku 2029 je neodvratně daný.

Téma případného zákazu prodeje plynových kotlů je pro mnohá rádobý „odborná“ média, ale i ostatní včetně tzv. investigativních už hotovou věcí, na které lze sbírat počty shlédnutí.

Údajný, ale zatím nejistý zákaz prodeje plynových kotlů od roku 2029, spíš balónek ve větru, tak již zaplnil veřejný prostor a mnohým provozovatelům plynových kotlů přinesl bezesné noci. Pojdme si tedy ve zkratce shrnout fakta, která jsou k danému tématu aktuálně k dispozici.

O všem rozhodne revize nařízení o ekodesignu

Podmínky pro uvádění plynových kotlů na společný trh EU definuje nařízení Komise EU č. 813/2013 o ekodesignu ohřivačů pro vytápění vnitřních prostorů a kombinovaných ohřivačů (nařízení o ekodesignu). Podle tohoto nařízení musí od roku 2015 plynové kotle mimo jiné plnit také přísné požadavky na produkované emise a účinnost. Na jeho základě se trh plynových kotlů zásadně přesunul ke kotlům kondenzačním.

V roce 2021 začal proces revize nařízení o ekodesignu. V dubnu 2023 představila Komise prozatím poslední verzi nového návrhu, který většinu odborné veřejnosti šokoval. Toto nařízení se vztahuje nejen na plynové kotle, ale také na elektrokotle, tepelná čerpadla a solární termické systémy, v nařízení souhrnně nazývané jako ohřivače pro vytápění vnitřních prostorů. Pro takto sloučenou skupinu „ohřivačů“ by přibližně od poloviny roku 2029 mělo platit, že jejich sezónní účinnost bude minimálně 115 %.

Pro spalovací zdroje tepla je účinnost vztažena ke spalnému teplu paliva. Proto není fyzikálně možné, aby dosáhly účinnosti vyšší než 100 %!

Podle nově navrhované metodiky nařízení mohou účinnosti nad 115 % dosáhnout pouze tepelná čerpadla a solární termické systémy, které využívají ke svému provozu také energii z okolního prostředí. Prosazení takového návrhu by znamenalo, že od podzimu 2029 mohly být nově uváděny na trh v EU plynové kotle a elektrokotle pouze jako součást tzv. hybridního zdroje tepla. V kombinaci s tepelným čerpadlem nebo ve formě tzv. solárního hybridu (definice níže).

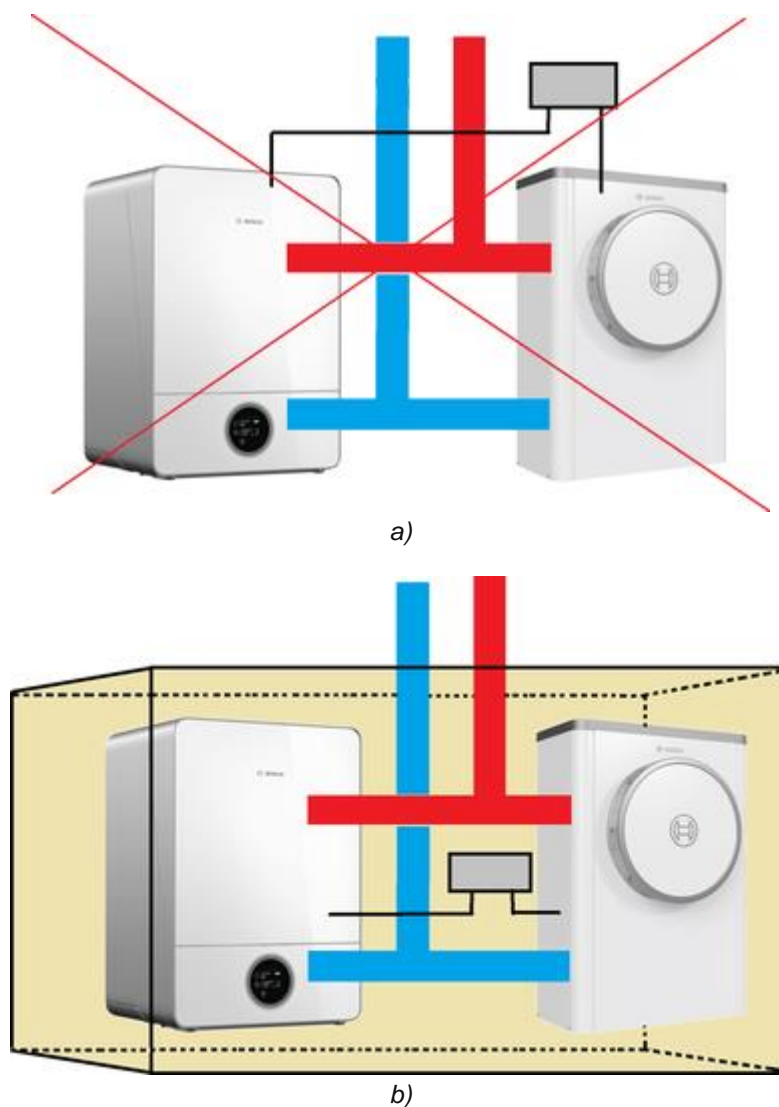
Souhrnně řečeno, nejde o přímý zákaz prodávat plynové kotle, viz níže.

Podrobnosti navrhované revize a její případné dopady

Návrh revize nezakazuje provoz již provozovaných plynových kotlů. Ty by mohly být nadále provozovány a servisovány, tedy opravovány za použití nových náhradních dílů. Určitou výhodou by mělo být zavedení povinnosti výrobce poskytovat náhradní díly pro již provozované zdroje po dobu 10 let od jejich uvedení na trh. Nicméně tuto, zdánlivě novou povinnost, již dnes a zcela dobrovolně plní mnoho výrobců, kteří jsou vůči svým zákazníkům odpovědní.

Kotle, které by byly vyrobeny do poloviny roku 2029, by mohly být v obchodní síti prodávány i po tomto termínu, a to až do „vyprodání zásob“.

Omezení v uvádění samostatných plynových kotlů na trh by se mělo plošně týkat všech kotlů. V návrhu nejsou nijak zohledněny kotle spalující „zelený vodík“. V předložené důvodové zprávě to Komise zdůvodňuje tím, že „...využití vodíku ve vytápění budov se nyní podle Komise nejeví jako reálné, minimálně v horizontu roku 2030“.

Obr. 1 Podle návrhu nařízení o ekodesignu by volná konfigurace, viz a), nemohla být po roce 2019 instalována. Po zapracování do společného pláště by stejná konfigurace, viz b), možná byla, pokud by byla jako celek certifikována. (Copy: J. Hodboř. Obrázky jsou pouze ilustrativní a nemají nic společného se skutečnou nabídkou výrobce!)

Hybridní tepelné čerpadlo

Hybridní tepelné čerpadlo je definováno jako uzavřená sestava nebo sestavy složené z elektrického tepelného čerpadla, kotle a hybridního hlavního regulátoru, který zajišťuje optimalizovaný provoz celé kompaktní jednotky, ilustrativní příklad viz obr. 1 b).

Jako hybridní TČ by nebylo možné považovat provozně propojený samostatný plynový kotel, samostatné TČ a společnou „hybridní“ regulaci, ilustrativní příklad viz obr. 1 a). To by mimo jiné znamenalo, že pokud již nyní někdo provozuje TČ s plynovým kotlem jako bivalentním zdrojem, po poruše kotle by již nebylo možné jej nahradit kotlem novým. Celý zdroj tepla by musel být nahrazen zcela novým hybridním zdrojem. Tedy obsahujícím i nové TČ, přestože tato část stávajícího hybridního zdroje by byla dále provozuschopná.

Solární hybrid

Solární hybrid je definován jako uzavřená sestava nebo sestavy složené ze solárního zařízení, kotle a hybridního hlavního regulátoru, který zajišťuje optimalizovaný provoz celé takové kompaktní jednotky. Solárním zařízením se rozumí konfigurace jednoho nebo více solárních tepelných kolektorů a případně jednoho nebo více zásobníků teplé vody, kolektorových čerpadel a ovládání. V případě již provozovaných kombinací plynový kotel a solární termický

systém by platilo stejné pravidlo jako u kombinace s TČ, tedy po poruše kotle nutnost vyměnit i tepelné solární zařízení.

Certifikace hybridních systémů

Hybridní systémy by musely být certifikovány autorizovanou osobou (zkušebnou) jako celek a vyráběny a distribuovány s jediným výrobním štítkem. Instalace tohoto systému by tedy kladla vyšší požadavky na „kumulovanou“ kvalifikaci montážních firem, tedy oprávnění instalovat jak plynové spotřebiče, tak oprávnění pro montáž tepelných čerpadel, případně i kvalifikaci pro opravy a rekonstrukce chladicích zařízení a osvědčení o získání profesní kvalifikace Instalatér soustav s tepelnými čerpadly a mělkých geotermálních systémů (v případě instalace dotovaného zdroje).

Členské země mají mnoho zásadních připomínek

V dubnu 2023 byl návrh revize nařízení o ekodesignu předložen zástupcům členských zemí EU na konzultačním fóru. Zde bylo k uvažovanému zákazu prodeje samostatných plynových kotlů a elektrokotlů vzneseno mnoho zásadních nesouhlasných připomínek, týkajících se především technické neproveditelnosti plošné náhrady plynových kotlů složitými hybridními systémy a v neposlední řadě také případnými sociálními dopady.

Proto měly jednotlivé členské země možnost k navrhovanému znění nařízení o ekodesignu vznést v průběhu roku 2023 konkrétní připomínky, které Komise v současné době zpracovává.

Původní návrh revize nařízení o ekodesignu byl zpracováván v roce 2022, v době vrcholící energetické krize. Tehdy bylo nutné souběžně s tím řešit i radikální snížení dovozu zemního plynu z Ruska. Z toho faktu vyplývá, že navrhovaný de-facto zákaz plynových kotlů nebyl jen otázkou snižování využití fosilních zdrojů energií, ale i otázkou „politického strachu“. V současnosti se situace s dostupností zemního plynu stabilizovala.

Silný odpor

Lze spíše věřit, že stabilizace dodávek zemního plynu povede Komisi k úpravě navrženého znění revize nařízení. Mnoho členských zemí žádá úplné zrušení omezení prodeje plynových kotlů, popřípadě jeho odložení. Zásadní připomínky mají také zástupci autorizovaných osob, které by měly provádět certifikaci nových hybridních zdrojů. Podle jejich odborného názoru a znalosti probíhajících legislativních procesů je prakticky nemožné do roku 2029 vypracovat a do praxe uvést novou metodiku certifikace těchto zcela nových hybridních technologií.

Nejde pouze o technickou stránku. Celý proces certifikace vyžaduje také vypracování nových normativních metodik, jejich schválení a zavedení do stávajícího normalizačního systému. Teprve poté mohou autorizované osoby získat akreditaci na tyto metodiky. A to je neskutečně časově náročný byrokratický cyklus, který nelze zvládnout v tak krátkém časovém horizontu.

Případný dopad na české domácnosti

Plynových kotlů využívá k lokálnímu vytápění okolo 1,7 milionu českých domácností. V současnosti neexistují technologie, které by byly schopny všechny plynové kotle plošně nahradit jako alternativní zdroje tepla. Platí to především pro vytápění bytových domů ve větších aglomeracích. V nich by bylo vynucené, byť i postupné, ale plošné nahrazování plynových kotlů tepelnými čerpadly, kotli na biomasu, či novými hybridními zdroji, pouhou utopií. Nehledě na sociální únosnost nákladů, které s tím souvisejí.

Dala by se také očekávat tzv. „havanizace“ stávajících plynových kotlů. U většiny plynových kotlů v provozu by se do nekonečna oddalovala jejich „klinická“ smrt neustálými opravami až do fáze, kdy by s původními kotly, které opustily výrobní linku u výrobce, měly společné jenom opláštění. Podobně, jak je to možné vidět u osobních automobilů „amerik“ z padesátých let minulého století, brázdících stále ulice v kubánské Havaně.